

Dtp: Tastevejledning

Publisher 2007

Indledning	2
Brugerfladen	2
Opstarten	3
Kom i gang med den nye publikation	5
Opret en tekstrude.....	5
Flyt og skaler en rude.....	5
Indsæt et billede	6
Tastevejledning til øvelser	8
1. Indsæt tekst og billede	8
2. Spalter og billedplacering	11
3. Rubrik og mellemrubrik.....	12
4. Indstilling af typografier.....	14
5. To eller tre spalter?	18
6. Faktaboksen og tekst på rasterbaggrund	18
7. Fire spalter, flere billeder	20
8. Opslag om Motionsdag.....	23

Indledning

I Publisher kan du enten opbygge din publikation ved hjælp af en guide eller selv bygge den op fra grunden. Når du åbner programmet bliver du med det samme tilbudt muligheden for at opbygge din publikation med de mange færdige skabeloner til allehånde formål. Skabelonerne kan redigeres, så du indretter dem netop til dit formål. Hurtigt, nemt og uden at skulle tænke for meget.

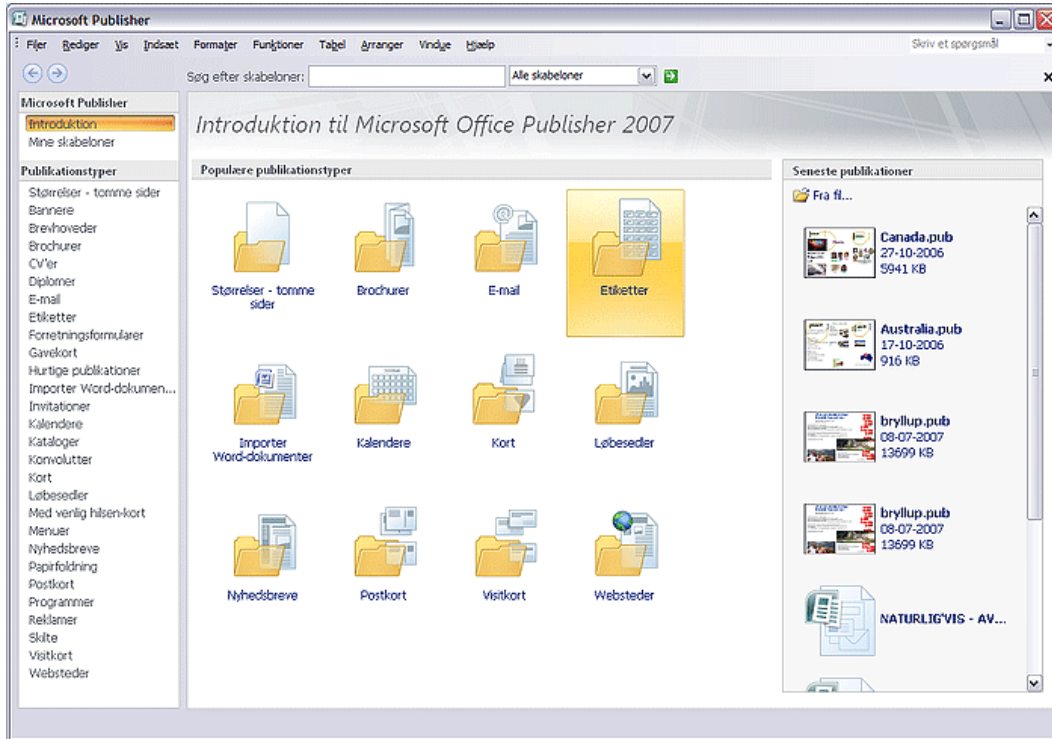
I det følgende skal du lære håndværket fra bunden, så vi vælger at oprette en ny publikation helt på egen hånd.

Brugerfladen

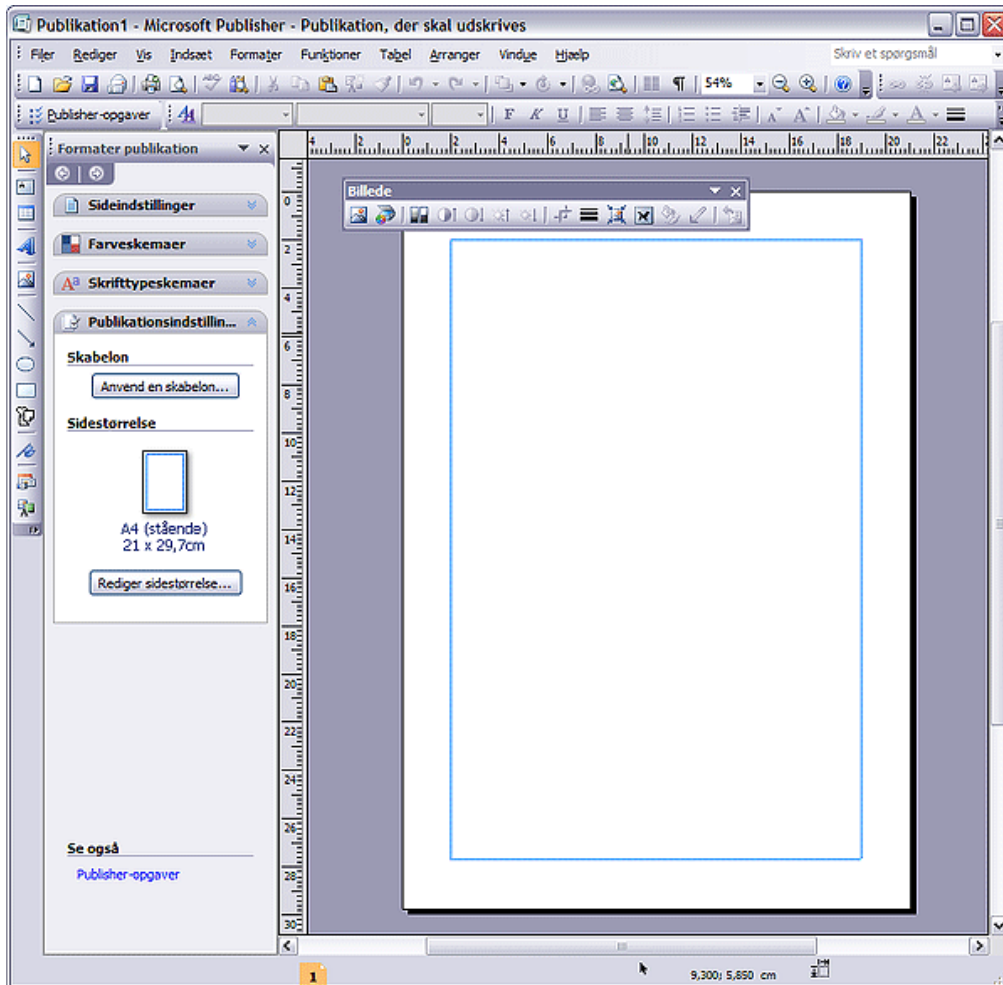
Publisher er en del af Officepakken. Er du bekendt med Word, får du ingen problemer med at tage hul på dette program. Det ubekendte ligger i menuen til venstre og i den måde, du arbejder på i programmet.

I Publisher arbejder vi med "et puslespil". Vi har en tekst eller flere: en brødtekst, en overskrift, en billedtekst, eller andre tekster, og billeder, diagrammer eller andre objekter. Alle elementer har sin egen ramme (i Publisher kaldet ruder), som kan placeres frit på siden, tilpasses og manipuleres.

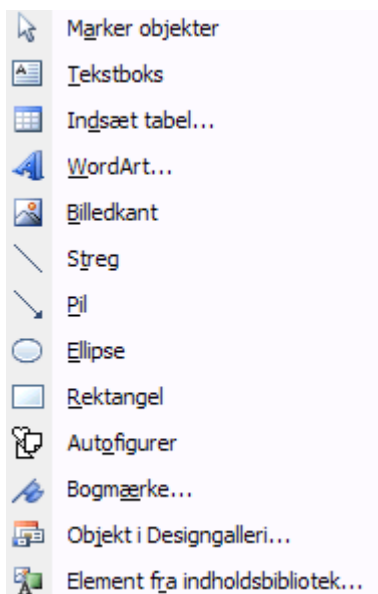
Opstarten

Når du starter programmet mødes du af ovenstående dialogboks. Her kan du dels vælge en færdiglavet opsætning (tv.), dels åbne de seneste publikationer du har arbejdet med (th.) og dels vælge de populæreste. Vælg en "tom" opsætning i A4, hvorefter du kommer til følgende vindue.

Vær opmærksom på menuerne tv. – dem kommer du til at bruge ofte da de henviser til de enkelte desigoblekter du kan benytte. Du kan se funktionerne ved at holde musepilen kort over dem til der kommer en lille pop-up. Her er en liste:

Kom i gang med den nye publikation

Først skal der noget tekst ind på siden. Tekst kan anbringes på siden på flere måder:

- Du kan importere en tekst, som vi fx har skrevet i et tekstbehandlingsprogram
- Du kan indsætte tekst, du har kopieret til udklipsholderen eller
- Du kan selv skrive tekst i en tekstrude.

Opret en tekstrude

Klik på Tekstknappen i værktøjslinjen til venstre

Træk en tekstrude/tekstboks med tekstværktøjet ved at holde venstre museknap ned og flytte musen. Når du slipper venstre museknap, markeres tekstruden/tekstboksen

Skriv en kort tekst i ruden, fx dit navn

Markér og formatér teksten: Arial, 40 pkt.

Fjern markeringen af ruden ved at klikke uden for rammen.

Eller:

Klik på Tekstknappen i værktøjslinjen til venstre

Træk en tekstrude med tekstværktøjet

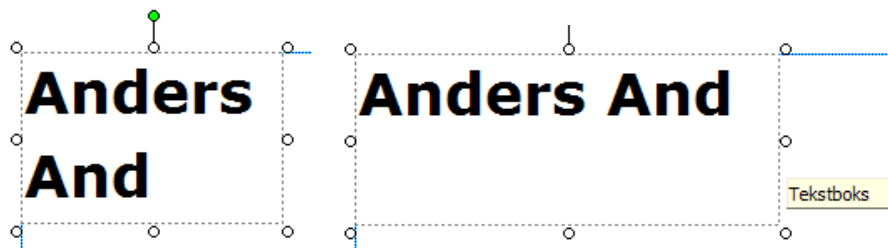
Vælg en tekstfil du vil importere, fx Lyn_og_torden.doc

Godkend dit valg ved at vælge OK.

Flyt og skaler en rude

Når du klikker på en rude markeres den. De otte markeringshåndtag i rudens hjørner og sider kan du bruge til at ændre på rudens dimensioner blot ved at trække i markeringshåndtagene.

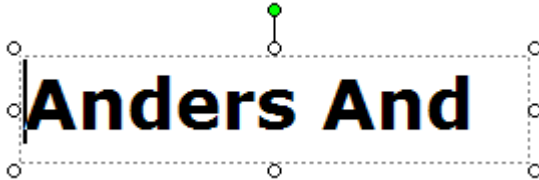
- Opret en rude og skriv dit navn i den
- Tag fat i et hjørnehåndtag og udvid ruden, så navnet kan stå på en linje:

- Før markøren ind på tekstrudens ramme, indtil markøren bliver til et stort kryds. Tag fat i rammen ved

at holde venstre museknap nede og flyt rammen

- Tilpas rammen, så den smyger sig om teksten uden unødigt plads, ved at flytte håndtagene:

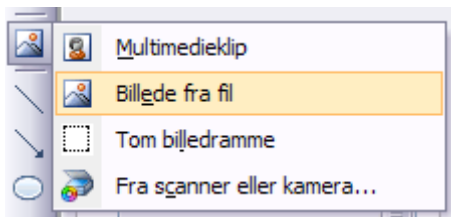

- Hvis du også vil dreje ruden, kan du lege lidt med det grønne håndtag for oven. Det kræver dog en rolig hånd!

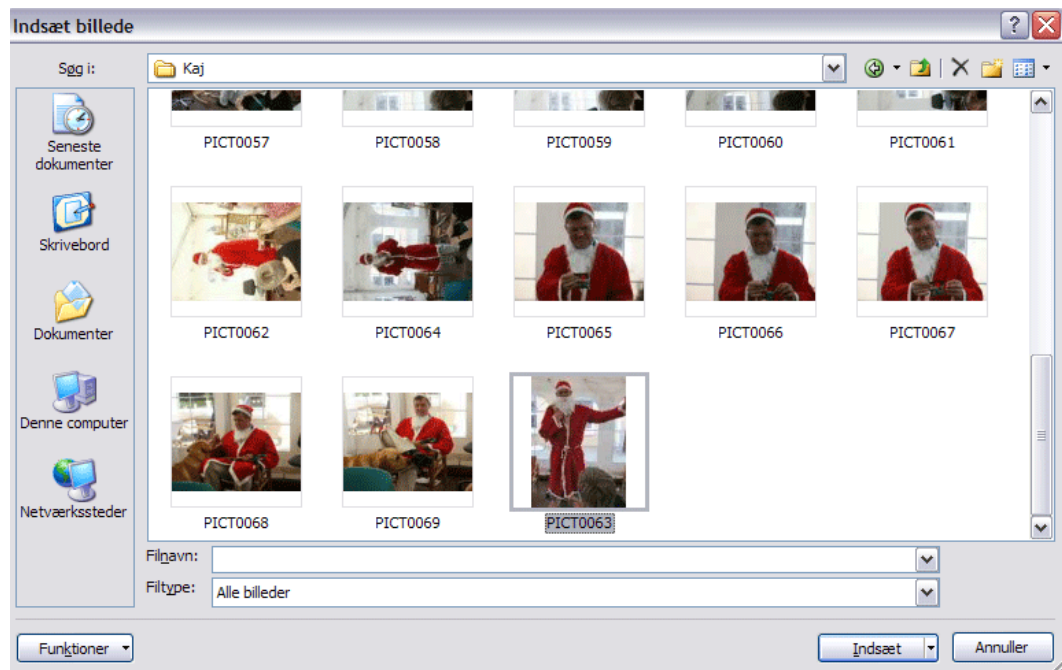
Indsæt et billede

Publisher understøtter både de mest anvendte filformater og en lang række andre formater.

- Klik på ikonen Billedkant (indsæt billede)
Her kommer en dialogboks frem hvor du kan vælge mellem forskellige muligheder. Vælg billede fra fil

- Hold venstre musetast nede og træk et billedfelt. Filmappen med billeder åbnes automatisk, når tasten slippes og du kan vælge et billede efter at du har navigeret til den lokation hvor billeder findes.

- Hvis du ikke selv har nogle billeder kan du fx hente datafil: Lyn.jpg
Vælg Indsæt og du kan nu se billedet i publikationen.

Billedruden er automatisk tilpasset billedet. Billedets dimensioner kan således ændres ved at klikke på billedet, så ruden markeres. De otte markeringshåndtag i rudens hjørner og sider kan du bruge til at ændre billedets dimensioner – blot ved at trække i markeringshåndtagene.

Tip!

Træk i hjørnerne bibeholder billedets dimensioner

Træk i de fire andre ændrer dimensionerne

Træk i det grønne håndtag roterer

Klik med højre mus giver adgang til formateringsmenuen hvor du fx kan lave kanter

- Klik på billedet, så det markeres
- Træk i et af billedets hjørner for at forstørre det, så det fylder hele sidens bredde
- Flyt billedet ned på siden ved at klikke på billedet og holde venstre musetast nede (på billedet), mens du flytter billedet.
- Vil du lege lidt mere med billedet kan du forsøge dig med funktionerne i billedredigeringsbjælken.

Tastevejledning til øvelser

1. Indsæt tekst og billede

Nu skal der laves layout. Vi begynder med at oprette en ny publikation og indsætte tekst-/datafilen Lyn og torden.doc. Se foregående sider.

Lyn og torden

Af Marianne Kristensen, 7. a

Det er ikke mere end 1000 år siden vi troede på de gamle guder. Den stærkeste hed Thor, han var gud for tordenen. Når han klatte i sin vogn med to gædebukke foran springede han sin hammer i luften, så det lynede og tordnede. I dag lær vi en anden måde at forklare tordenen på.

For et tordenvejr bryder løs er luften hammer og trældende. Det er fordi den er varm og fugtig. Når luften er varm og fugtig kan blankt skyerne valse sig nægt høje. Der er kraftige vind og nedbør i skyen og skyen bliver elektrisk. Til sidst rører der kompegnister gennem luften. Det er lyn.

For det meste er der lyn inde i skyen og der kan også være lyn mellem forskellige skyer. Men nogle gange går der et lyn fra skyen og ned på Jorden. Så siger vi at "lynet slår ned".

Hvis man er langt fra et tordenvejr lyder tordenbrag som en rumlen. Det er fordi de andre giver ekko.

Hvis man er mere end 15 km. fra et tordenvejr kan man ikke høre det. Men man kan godt se lynene. Lyn der er langt væk kaldes man "kommød". Dem ser man tit om sommeren.

Der er altid torden et eller andet sted i verden og man har regnet ud at over hele Jorden lyner det ca. 100 gange i et sekund.

Et lyn brænder give lys til en lille by i en time eller give energi til et hus i to år. Men man kan desværre ikke nå at optage lynets energi og bruge den, fordi lynene bevæger sig så hurtigt.

Hvis lyset slår ned, rammer det for det meste høje, spidse ting f.eks. skorsten, masten og høje træer. Derfor er der på de fleste huse og skorsten en lynafleder. En lynafleder er lavet af tykke kobber eller jern tråde. Hvis lyset slår ned rammer det disse tråde og løber ned i jorden uden at gøre større skade.

Hvis det er tordenvejr kan det være farligt at stå i læ under et træ. Det er bedst at være inde i et hus eller i en bil.

Hvis teksten fylder flere sider, lægges den automatisk ud på flere sider.

- Formatér teksten: Times New Roman, 12 pkt.
- Indsæt billedet (datafil: Lyn.jpg) – se vejledning i indledende afsnit
- Flyt tekst og billede lidt ned på siden, så der kan blive plads til rubrik (overskrift) og byline (forfatterangivelse)
- Opret en ny tekstrude øverst på siden og skriv rubrikken heri: "Lyn og torden"
 - Formatér: skrifttype uden seriffer, Arial, ca. 40 pkt.
- Opret en ny tekstrude til byline – lige under rubrikken
- Skriv teksten i tekstruden: "Af Marianne Kristensen, hold 2"
 - Formatering: Samme skrifttype som brødtekst, ca. 2 pkt. mindre og kursiv: "Af Marianne Kristensen, hold 2"
- Opret en ny tekstrude lige under billedet

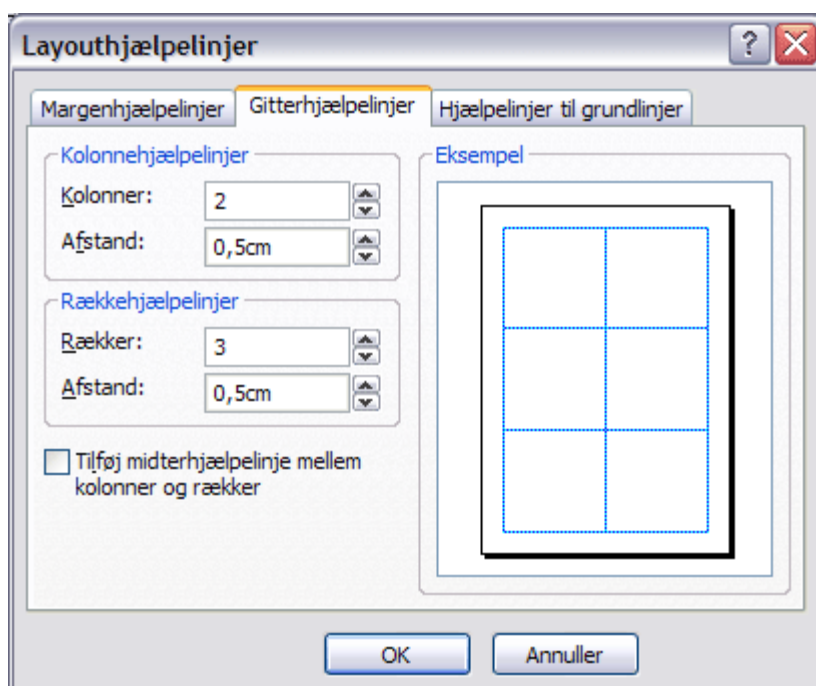
- Indsæt billedtekst under billedet. I eksemplet: "Lyn forekommer både inde i en tordensky, mellem skyer og mellem skyen og jorden.". Brug samme formatering som til byline.

Du har nu en rå opsætning af siden.

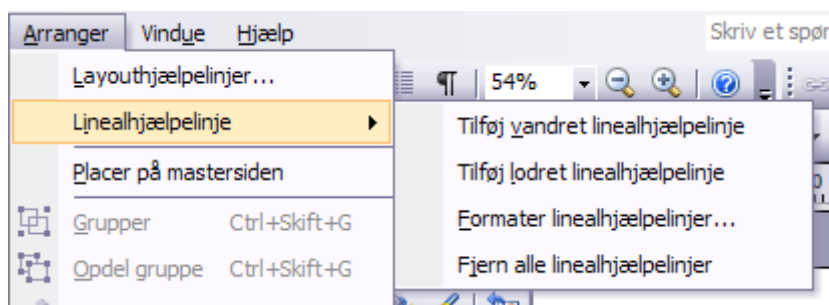
Nu skal du finpudse opsætningen. Sørg for, at alle elementer "holder kant". I et layoutprogram kan du oprette hjælpelinjer, som kan hjælpe dig med dette arbejde.

Hjælpelinjer

Hjælpelinjer er nødvendige, når elementer skal placeres nøjagtigt på siden. Hjælpelinjer fås ved at gå i menuen Arranger|Layouthjælpelinier for faste linier

Eller

For hjælpelinier du frit kan skubbe på.

Hjælpelinjer kan bruges, når billedtekst skal placeres, så den flugter med billedets kant, når spalter skal balanceres, når rubrikken skal afpasses med brødteksten osv. Stol ikke på dit øjemål – brug hjælpelinjer:

- Lav en lodret hjælpelinje fra venstre og placer den,

så den flugter med venstre kant på venstre tekst-kant

- lav en lodret hjælpelinje fra venstre og placer den, så den flugter med venstre kant på billedet
- Hent en vandret hjælpelinje fra oven og placer den, så den flugter med øverste bogstavkant
- Sørg for, at rubrik og byline flugter lodret med første spalten kant
- ... og at billedets overkant flugter med overkanten på brødteksten i første spalte
- Indsæt en billedtekst og placer den under billedet, så det første bogstav flugter med hjælpelinjen.

Hvis du vil flytte en hjælpelinje, tager du blot fat i den med musen og trækker.

Når elementerne holder kant, får vi et roligt og stramt layout – det modsatte virker rodet. Se ill. ovenfor.

Tip!

Enhver rude kan – når den er markeret – også flyttes i små trin med Alt- + piletasterne og i grovere trim med shift- + piletaster. Det gør det nemt at finjustere placeringen af et objekt. Hele vinduet flyttes med ctrl + piletaster.

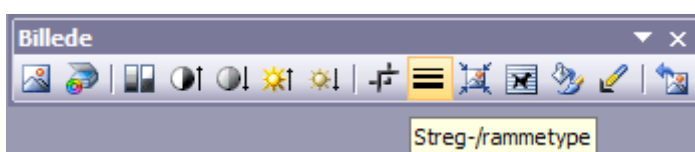
Til slut strammes billedet op ved at give det en tynd sort ramme – en vigtig lille detalje, der gælder for alle billeder.

En ramme om billedet

En ramme om et billede er med til at stramme billedet op. Hvis der er lyse områder i kanten af billedet, er det helt nødvendigt med en ramme, for at billedet ikke skal fortsætte ud på sidens hvide papir.

Det er til gengæld uhyre vigtigt at rammen er diskret, dvs. tynd. Der skal faktisk meget lidt til for at give den ønskede effekt:

- Markér billedet
- Klik med højre musetast
- Vælg Vis værktøjslinjen Billede, hvis den ikke allerede er aktiveret
- Vælg Streg-/rammetype.

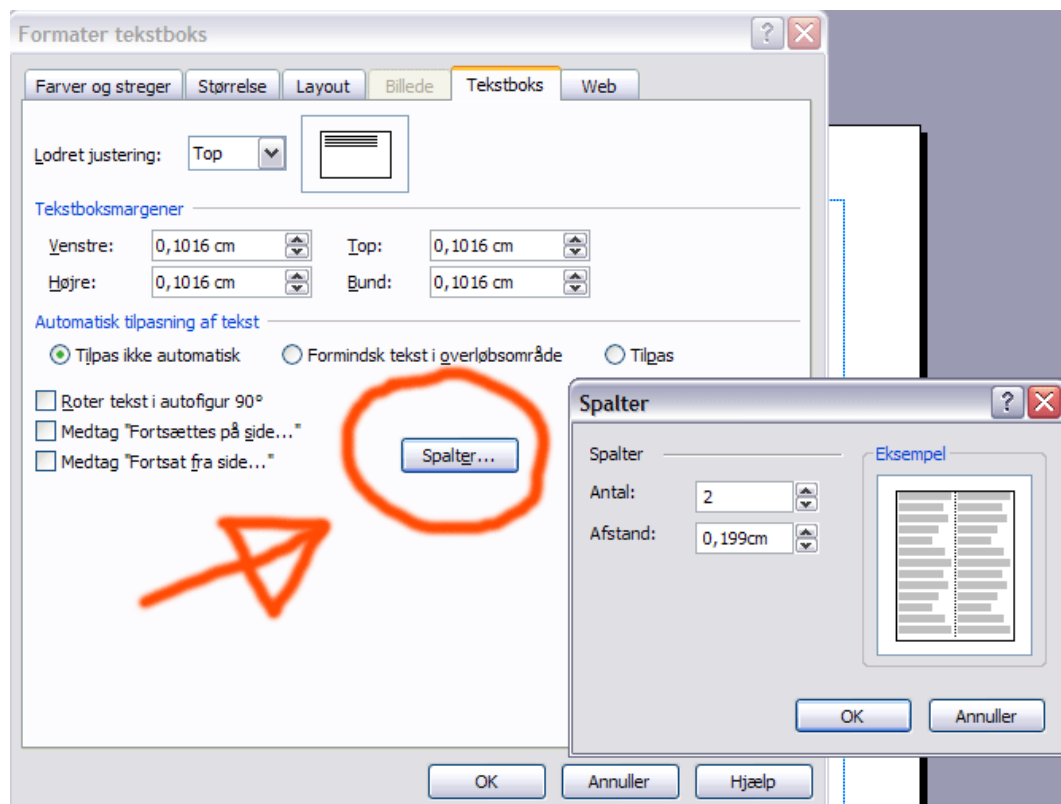
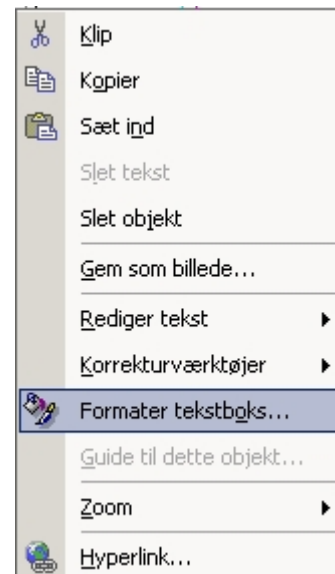

2. Spalter og billedplacement

Udgangspunktet er en opsætning som beskrevet i øvelse 1.

Sæt teksten i to spalter:

- Højreklik i tekstboksområdet
- Vælg Formater tekstboks
- Vælg fanebladet Tekstboks|Spalter
- Lav de ønskede indstillinger

En afstand på 0,5-0,7 cm er generelt passende mellem spalter med brødtekst. I øvrigt gælder: større afstand ved få spalter, mindre afstand ved mange spalter.

- Flyt billedet nederst på siden
- Tilpas billedet til to spalter
- Indsæt ny tekstramme ved siden af billedet
- Lad tekstruden få samme højde som billedet
- Skriv en billedtekst og placer den nederst i tekst-ruden og ved siden af billedet.

Lyn og torden

©Illustration: Eriksen, T. a

Det er ikke mere end 1000 år siden vi troede på de gamle guder. Den stærkeste hed Thor, han var gud for tordenen. Når han kom i sin vogn med to gedebukke foran styrede han sin hammer i luften, så det brøde og tordnede. I dag har vi en anden måde at forklare tordenen på. Før et tordenvejr betyder der er luften kummer og trykkløst. Det er fordi den er varm og fugtig. Når luften er varm og fugtig kan vandmolekylerne våde sig meget højt. Der er kraftige vind og op ned i skyen og skyen bliver elektrisk. Til sidst får der kompegasser gennem luften. Det er lyn. For det meste er der lyn inde i skyen og der kan også være lyn mellem forskellige skyer. Men nogle gange går der et lyn fra skyen og ned på Jorden. Så siger vi at "bøst skår ned". Hvis det er tordenvej kan det være farligt at stå i løv under et træ. Det er bedst strøve inde i et hus eller i en bil. Når det er torden vil der vækst en ånd komme kraftig regn eller hagl. Der kommer som regel også kraftig vind. Det kan ske under et tordenvej at der

holder man "bomm of". Den ser man tit om sommeren. Der er altid torden et eller andet sted i verden og man har regnet ud at over hele Jorden bølger det ca. 100 gange i et sekund. Et lyn løber gennem luften i en time eller mere energi til et hus i to år. Men man kan de senere år så at opfatte bølger energi og bruge den, fordi bølgerne bærer sig i luften. Hvis bølger skår ned, rammer det for det meste høje, spidse ting f.eks. skorstenene, mæder og høje træer. Derfor er der på de fleste huse og skorstenene en lynafleder. En lynafleder er lavet af tykke kobber eller jern tråde. Hvis bølger skår ned rammer det disse tråde og løber ned i jorden uden at gøre større skade. Hvis det er tordenvej kan det være farligt at stå i løv under et træ. Det er bedst strøve inde i et hus eller i en bil. Når det er torden vil der vækst en ånd komme kraftig regn eller hagl. Der kommer som regel også kraftig vind. Det kan ske under et tordenvej at der

Lyn og torden

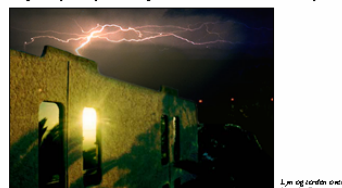
©Illustration: Eriksen, T. a

Det er ikke mere end 1000 år siden vi troede på de gamle guder. Den stærkeste hed Thor, han var gud for tordenen. Når han kom i sin vogn med to gedebukke foran styrede han sin hammer i luften, så det brøde og tordnede. I dag har vi en anden måde at forklare tordenen på. Før et tordenvej betyder der er luften kummer og trykkløst. Det er fordi den er varm og fugtig. Når luften er varm og fugtig kan vandmolekylerne våde sig meget højt. Der er kraftige vind og op ned i skyen og skyen bliver elektrisk. Til sidst får der kompegasser gennem luften. Det er lyn. For det meste er der lyn inde i skyen og der kan også være lyn mellem forskellige skyer. Men nogle gange går der et lyn fra skyen og ned på Jorden. Så siger vi at "bøst skår ned". Hvis det er tordenvej kan det være farligt at stå i løv under et træ. Det er bedst strøve inde i et hus eller i en bil. Når det er torden vil der vækst en ånd komme kraftig regn eller hagl. Der kommer som regel også kraftig vind. Det kan ske under et tordenvej at der

holder man "bomm of". Den ser man tit om sommeren. Der er altid torden et eller andet sted i verden og man har regnet ud at over hele Jorden bølger det ca. 100 gange i et sekund. Et lyn løber gennem luften i en time eller mere energi til et hus i to år. Men man kan de senere år så at opfatte bølger energi og bruge den, fordi bølgerne bærer sig i luften. Hvis bølger skår ned, rammer det for det meste høje, spidse ting f.eks. skorstenene, mæder og høje træer. Derfor er der på de fleste huse og skorstenene en lynafleder. En lynafleder er lavet af tykke kobber eller jern tråde. Hvis bølger skår ned rammer det disse tråde og løber ned i jorden uden at gøre større skade. Hvis det er tordenvej kan det være farligt at stå i løv under et træ. Det er bedst strøve inde i et hus eller i en bil. Når det er torden vil der vækst en ånd komme kraftig regn eller hagl. Der kommer som regel også kraftig vind. Det kan ske under et tordenvej at der

Lyn og torden over Lyngby Søstenen

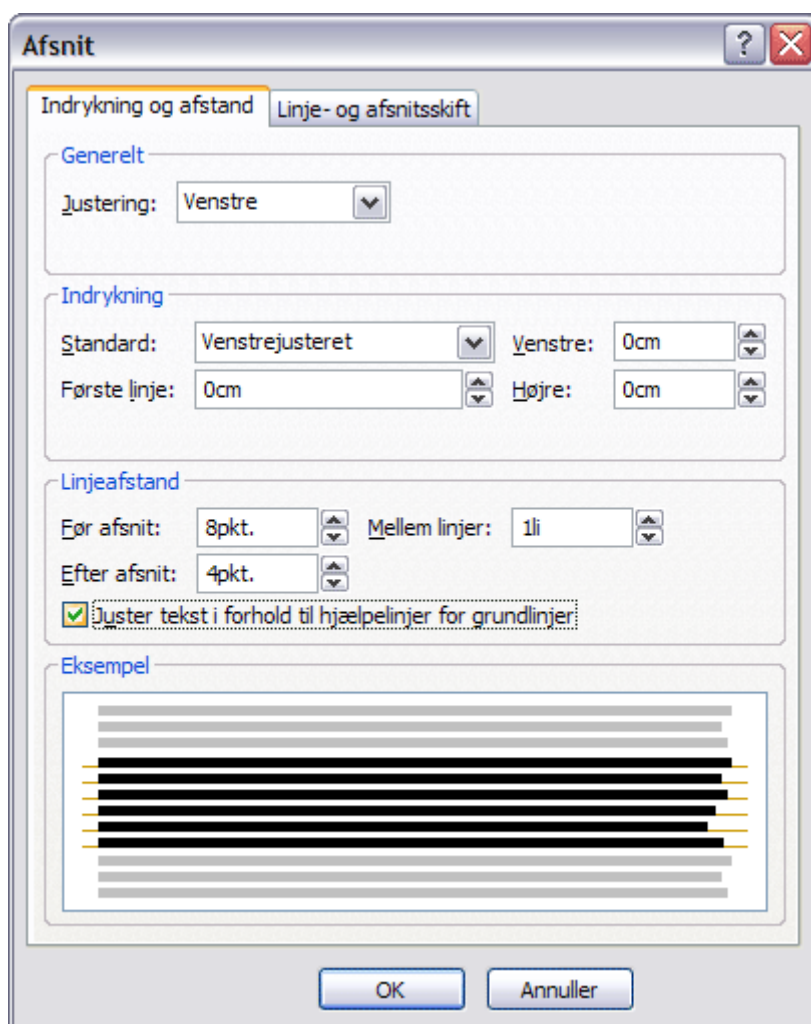

Lyn og torden over Lyngby Søstenen

3. Rubrik og mellemrubrik

Vi indsætter nu to mellemrubrikker:

- Over det afsnit, der begynder med: "Før et tordenvejr ...", placeres på en ny, tom linje en mellemrubrik: "Elektriske skyer". Formatering: Arial 11 pkt., fed
- Vælg i Formater|Afsnit følgende indstillinger: Før afsnit – 8 pkt, Efter afsnit – 4 pkt:

- Over det afsnit, der begynder med: "Hvis lynet slår ned ...", placeres mellemrubrik: "Når lynet slår net". Samme formatering
- Vælg Formater | Afsnit
- Foretag indstillinger: Før afsnit – 8 pkt, Efter afsnit – 4 pkt.

Rubrikken kan der også arbejdes videre med:

- Udskift teksten i rubrikken, så den i stedet hedder "Torden og lynild"
- Formatér rubrikken, så den får en størrelse, der fylder samme bredde som de to spalter.

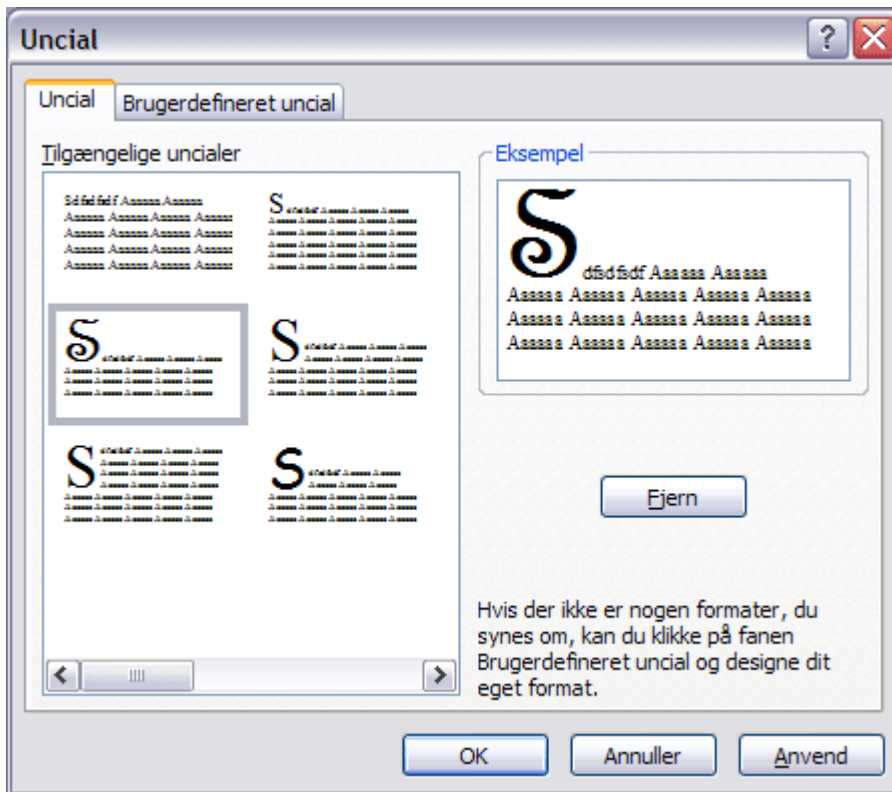
▮ I stedet for en mellemrubrik kan man i nogle typer tekster vælge at bruge en uncial. En uncial kan være dekorativ, men fortæller intet om tekstens indhold.

Indsætte en uncial

Uncialer bruges ofte til at markere åbningsafsnittet i en

publikation.

- Sæt markøren i det afsnit, du vil ændre
- Vælg Formater|Uncial
- Klik på fanen Uncial eller Brugerdefineret uncial og vælg derefter de ønskede indstillinger.

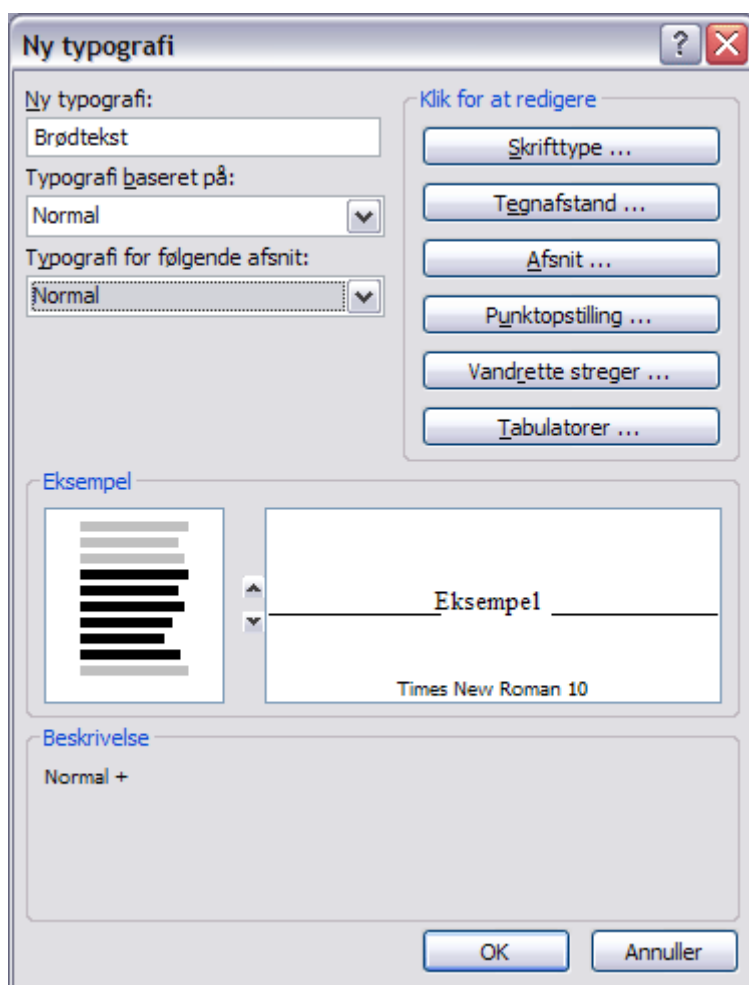
4. Indstilling af typografier

Til en større og ensartet publikation er det en god idé på forhånd at definere et skrifttypeskema. Et skrifttypeskema kan fx bestå af én skrifttype til overskrifter, en anden til brødtekst og en tredje til billedtekster. Med skrifttypeskemaer er det nemt at ændre alle skrifttyperne i en publikation for at give den et nyt udseende.

Samtidig letter det dit arbejde. Med et enkelt klik foretager du alle indstillinger for en bestemt teksttype.

Vi vil nu forberede os på de næste opgaver og lave indstillinger til de typografier, vi skal bruge i de næste øvelser.

- Formater|Typografier og formater
- Vælg knappen Opret ny typografi nederst i den opgaverude, der åbner sig i venstre side.

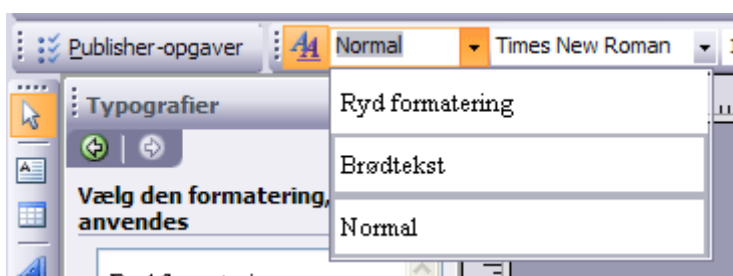

- I feltet Ny typografi skriver du Brødtekst
- Klik for at redigere skrifttype og størrelse – Times New Roman, 12 pkt.
- Godkend dine valg ved at klikke OK

Når du indstiller brødteksten ønsker du måske at redigere linjeafstand (skydning):

- Opret ny typografi for Rubrik: Arial, 48 pkt.
- Opret ny typografi for Underrubrik: Arial, 12 pkt., kursiv
- Opret ny typografi for Billedtekst: Times New Roman, 10 pkt., kursiv.

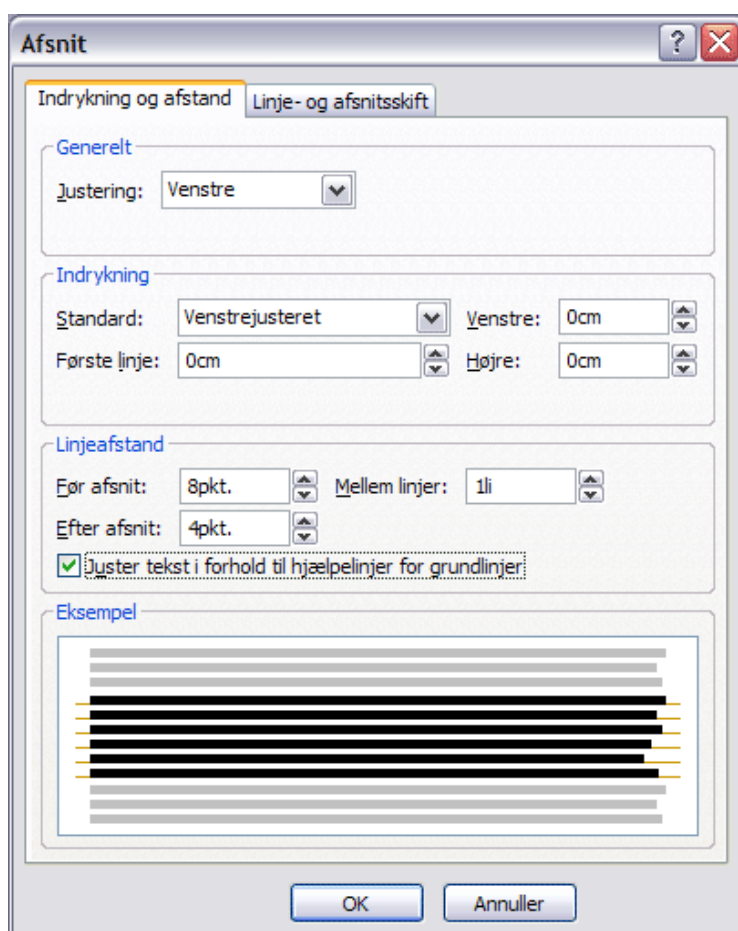
Typografien er nu oprettet og vælges i typografivinduet:

Indstilling af mellemrubrik

Når du opretter mellemrubrik, skal du redigere linjeafstand, således at mellemrubrikken står tættest på den tekst, den er overskrift for, og sådan at der er større afstand til teksten over mellemrubrikken:

- Opret ny typografi
- I feltet Ny typografi skriver du Mellemrubrik
- Klik for at redigere skrifttype og størrelse – Arial, 11 pkt., fed
- Klik for at redigere linjeafstand i Afsnit
- Vælg fx Før afsnit 8 pkt. – Efter afsnit 4 pkt. og sæt hak i Juster tekst i forhold til.....:

Vær opmærksom på, at dine indstillinger ændrer forholdet mellem linjerne i en spalteopsætning. Selv om der er flere spalter, er de enkelte linjer normalt placeret over for hinanden, hvilket medvirker til at give siden et harmonisk præg. Indstillinger for mellemrubrik (som ændrer linjeafstanden) forskubber dette forhold, så linjerne måske forskydes.

Prøv at få dine spalter afbalanceret ved at arbejde med den linjeafstand, du giver dine mellemrubrikker og få hjælp ved at hakke af i "Juster...".

<p>Der er kraftige vinde op og ned inde i skyen og skyen bliver elektrisk. Til sidst farer der kæmpegnister gennem luften. Det er lyn.</p> <p>Tordenskrald</p> <p>For det meste er der lyn inde i skyen og der kan også være lyn mellem forskellige skyer. Men nogle gange går der et lyn fra skyen og ned på jorden. Så siger vi at "lynet slår ned".</p> <p>Hvis lynet rammer et træ kan det...</p>	<p>tråde og løber ned i jorden uden at gøre større skade. Hvis det er tordenvejr kan det være farligt at stå i læ under et træ. Det er bedst at være inde i et hus eller i en bil.</p> <p>Når det er torden vil der næsten altid komme kraftig regn eller hagl. Der kommer som regel også kraftige vindstød. Det kan ske under et tordenvejr at der falder 70 millimeter på et kvarter. Det er næsten lige så meget som der falder i hele august.</p>
--	---

Spalter uden balance – teksten i anden spalte står ikke i register

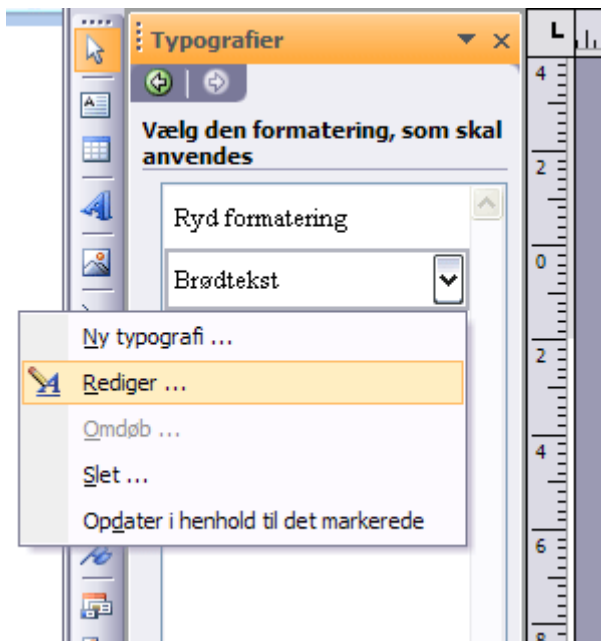
<p>skyen bliver elektrisk. Til sidst farer der kæmpegnister gennem luften. Det er lyn.</p> <p>Tordenskrald</p> <p>For det meste er der lyn inde i skyen og der kan også være lyn mellem forskellige skyer. Men nogle gange går der et lyn fra skyen og ned på jorden. Så siger vi at "lynet slår ned".</p>	<p>eller jerntråde. Hvis lynet slår ned rammer det disse tråde og løber ned i jorden uden at gøre større skade. Hvis det er tordenvejr kan det være farligt at stå i læ under et træ. Det er bedst at være inde i et hus eller i en bil.</p> <p>Når det er torden vil der næsten altid komme kraftig regn eller hagl. Der kommer som regel også kraftige vindstød. Det kan ske under et tordenvejr at der</p>
---	---

Spalter i balance – teksten i første og anden spalte står i register

Rediger typografi

Rediger typografien for brødtekst:

- Vælg Formater|Typografier og formater
- Hold musen over den typografi, der skal redigeres. En rulnedmenu dukker op
- Klik på pilen og vælg Rediger
- Vælg Opstillinger og indrykninger. Foretag ændringer som nævnt i punktopstillingen ovenfor.

5. To eller tre spalter?

Udgangspunktet er en opsætning som beskrevet i øvelse 4.

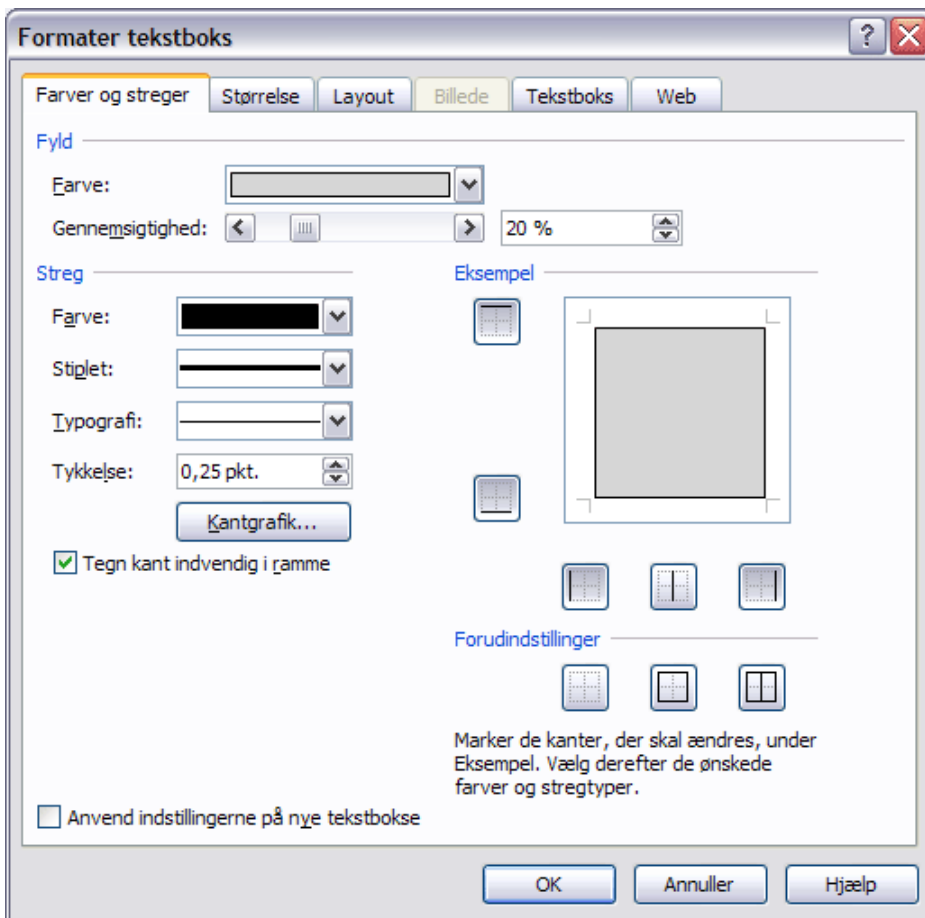
Se afsnittet "Spalter og billedplacering" i nærværende tastevejledning.

6. Faktaboksen og tekst på rasterbaggrund

Udgangspunktet for denne øvelse er en opsætning som skitseret i øvelse 5: Tre spalter med billedet placeret nederst (se ill. i øvelser).

Tekstruder kan formateres, så teksten får en baggrund eller en ramme. Vær opmærksom på, at tekst på farvet baggrund kan være vanskelig at læse. Vælg derfor en god kontrast – mørk tekst på lys baggrund – og en tydelig skrifttype. Skrifttyper uden seriffer er særligt egnede.

- Opret en tom tekstboks eller ramme – fx øverst i højre spalte
- Klik med højre musetast på rammen
- Vælg Formater tekstboks
- Vælg fanebladet Farver og streger.

- Indsæt teksten Faktaboks.doc
- Formatér teksten: Arial 9 pkt, normal, venstrejusteret
- Placer faktaboksen enten øverst i midterste spalte eller øverst i spalten til højre. Hold øje med sidens balance.

Torden og lynild

af Morten Strømmer, 7 a

Det er ikke mere end 1000 år siden vi troede på de gamle guder. Den største hed Thor, han var gud for tordenen. Når han løste i sin vogn med to gedebukke foran, svangede han sin hammer i luften, så det lynede og tordede. I dag har vi en anden måde at forklare tordenen på.

Elektriske skyer
For et tordenvej bryder løs er luften kommer og trækker. Det er fordi der er varm og fugtig. Når luften er varm og fugtig kan bølger af elektricitet samle sig op og blive meget store. Til sidst får de kamp og går løs over den luften. Det er lyn. For det meste er der lyn inde i skyen og der kan også være lyn mellem for-

skellige skyer. Men nogle gange går der et lyn fra skyen og ned på jorden. Så siger vi at "lynet slår ned".

Hvis man er langt fra et tordenvej lyder tordenbrøget som en rumlen. Det er fordi de andre giver ek-

Hvis man er mere end 15 km. fra et tordenvej kan man ikke høre det. Men man kan godt se lynene. Lyn der er langt væk kalder man "kornmod". Dem ser man tit om sommeren. Der er altid torden et eller andet sted i verden og man har regnet ud at over hele jorden bryder det ca. 100 gange i et sekund. Et lyn kan være meget hurtigt og kan gøre meget skade. Hvis det er tordenvej kan det være farligt at stå i en

Faktaboks

I løbet af 1000 år har man regnet ud at der er ca. 100 tordenveje om året på hele jorden. Det er fordi der er så meget vand og fugt i luften. Når luften er varm og fugtig kan bølger af elektricitet samle sig op og blive meget store. Til sidst får de kamp og går løs over den luften. Det er lyn. For det meste er der lyn inde i skyen og der kan også være lyn mellem for-

Lyn fra tordenen: Sikkert mellem skyer og mellem skyen og jorden. Når en sommeren kommer bliver der meget fugt og varme i luften. Det er derfor at der er lyn og torden i sommeren.

Torden og lynild

af Morten Strømmer, 7 a

Det er ikke mere end 1000 år siden vi troede på de gamle guder. Den største hed Thor, han var gud for tordenen. Når han løste i sin vogn med to gedebukke foran, svangede han sin hammer i luften, så det lynede og tordede. I dag har vi en anden måde at forklare tordenen på.

Elektriske skyer
For et tordenvej bryder løs er luften kommer og trækker. Det er fordi der er varm og fugtig. Når luften er varm og fugtig kan bølger af elektricitet samle sig op og blive meget store. Til sidst får de kamp og går løs over den luften. Det er lyn. For det meste er der lyn inde i skyen og der kan også være lyn mellem for-

skellige skyer. Men nogle gange går der et lyn fra skyen og ned på jorden. Så siger vi at "lynet slår ned".

Hvis man er langt fra et tordenvej lyder tordenbrøget som en rumlen. Det er fordi de andre giver ek-

Hvis man er mere end 15 km. fra et tordenvej kan man ikke høre det. Men man kan godt se lynene. Lyn der er langt væk kalder man "kornmod". Dem ser man tit om sommeren. Der er altid torden et eller andet sted i verden og man har regnet ud at over hele jorden bryder det ca. 100 gange i et sekund. Et lyn kan være meget hurtigt og kan gøre meget skade. Hvis det er tordenvej kan det være farligt at stå i en

Faktaboks

I løbet af 1000 år har man regnet ud at der er ca. 100 tordenveje om året på hele jorden. Det er fordi der er så meget vand og fugt i luften. Når luften er varm og fugtig kan bølger af elektricitet samle sig op og blive meget store. Til sidst får de kamp og går løs over den luften. Det er lyn. For det meste er der lyn inde i skyen og der kan også være lyn mellem for-

Lyn fra tordenen: Sikkert mellem skyer og mellem skyen og jorden. Når en sommeren kommer bliver der meget fugt og varme i luften. Det er derfor at der er lyn og torden i sommeren.

7. Fire spalter, flere billeder

Udgangspunktet for denne øvelse er en opsætning som skitseret i øvelse 6.

- Ombyd teksten til fire spalter.

Billeder, billedtekst og faktaboks skal nu tilpasses til de nye spaltebredder, så de "holder kant" med spalterne. Brug hjælpelinjer.

Billedet placeres tæt på overskriften i de to midterste spalter (se ill.)

- Placer billedtekst; husk at "holde kant"
- Placer og tilpas faktaboksen, fx i nederste venstre hjørne:

Torden og lynild

Af Morten E. Knudsen, 7. a

Det er ikke mere end 1000 år siden vi troede på de gamle guder. Den stærkeste hed Thor, han var gud for tordenen. Når han løste i sin vogn med to gedebukke foran, svægede han sin hammer i luften, så det lynede og tordnede. I dag har vi en anden måde at forklare tordenen på.

Elektriske skyer
Før et tordenvejr bryder løs er luften kold og trübende. Det er fordi den er varm og fugtig. Når luften er varm og fugtig kan blønde skyer se ved sig meget høje. Der er kraftige vinde op og ned inde i skyen og skyen bliver elektrisk. Til sidst faner der kampgejster gennem luften. Det er lyn.

Før det meste er der lyn inde i skyen og

der kan også være lyn mellem to forskellige skyer. Men nogle gange går det lyn fra skyen og ned på jorden. Så siger vi at "lynet skir ned". Hvis man er langt fra et tordenvejr lyder tordenbraget som en rumlen. Det er fordi de andre giver ekko.

Hvis man er mere end 15 km fra et tordenvejr kan man ikke høre det. Men man kan godt se lynene. Lyn der er langt væk kaldes "barned" men ser man tit om sommeren.

Lyn er energi! Der er altid torden et eller andet sted i verden og man har regnet ud at over hele jorden lyner det ca. 100 gange i et sekund.

Hvis lyn kunne give lys til en lille by i en time eller give energi til et hus i to år. Men man kan desværre ikke nå så langt. Lynets energi og varme gør det svært at bruge sig på.

Når lynet skir ned rammer det for det meste høje, spidde ting f.eks. skorstene, masten og høje træer. Derfor er der på de fleste huse og skorstene en lynafleder.

En lynafleder er lavet af tykke kobber eller jern tråde. Hvis lyset skir ned rammer det disse tråde og løber ned i jorden uden at gøre større skade. Hvis det er tordenvejr kan det være farligt at stå i de under et træ. Det er bedst at være inde i et hus eller i en bil.

Når det er torden vil der næsten altid komme kraftig regn eller hagl. Der kommer som regel også kraftige vindstød. Det kan ske under et tordenvejr at der falder 70 millimeter på et kvarter. Det er næsten lige så meget som der falder i hele august.

Faktaboks

I et lyn kan der være op til 100 millioner volt. Det er nok til at gøre et menneske til asken på stedet. Derfor er det vigtigt at holde sig inde i et hus eller i en bil under et tordenvejr.

I Danmark tordner det ca. 10 dage om året. Nogle steder i det tropiske Afrika er der tordenvejr med kraftig regn mere end 100 dage om året.

Denne placering giver plads til endnu et billede, idet siden lige nu er lidt ude af balance.

- Hent billedet: Lyn2.jpg og placer det i højre spalte med billedtekst, fx: "Lynene var de kraftigste i Danmark siden 1973"
- "Hold kant", dvs. sørg for, at billedet passer med spaltebredden
- Husk ramme om billedet.

Artiklen mangler en underrubrik:

- Opret nu tekstrude i første spalte

- Teksten er: "Et lyn kunne give lys til en lille by i en time eller give energi til et hus i to år. Men man kan desværre ikke fange lynets energi"

Underrubrikken kan fx placeres under overskriften eller i første spalte, inden brødteksten begynder.

- Formatér teksten ved at vælge typografien: Under-rubrik.

Ændring af typografiindstillinger – tilpasning til fire spalter

Med fire spalter er vores brødtekst blevet en anelse for stor. Brødteksten er kommet til at virke firkantet og klodset. Vi kan selvfølgelig vælge en anden skrifttype til vores brødtekst; men en enklere løsning er at ændre skriftstørrelsen. Det kan vi nemt gøre ved at redigere vores typografiindstillinger:

- Rediger typografiindstilling for brødtekst – til brødtekst 10 pkt.
- Rediger typografiindstilling for billedtekst – til 9 pkt.
- Rediger typografiindstilling for mellemrubrik - til 10 pkt.
- Rediger typografiindstilling for underrubrik – til 10 eller 11 pkt.

Tilpasning af billeder

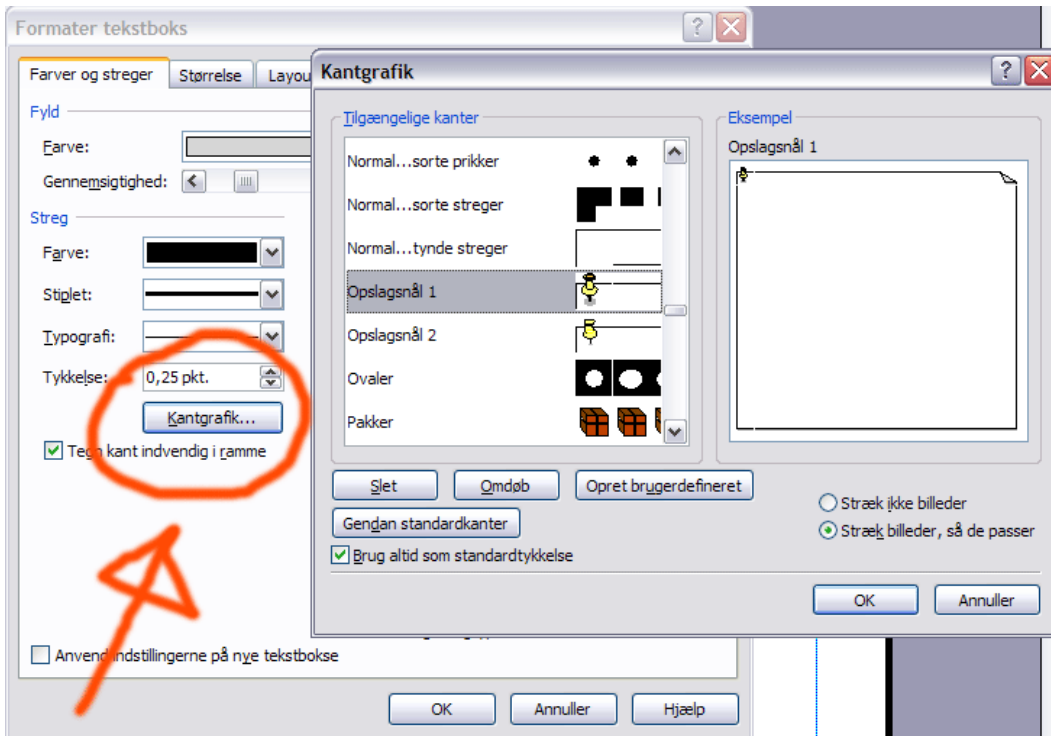
Tekst og billeder må nu tilpasses. Vi tilføjer desuden en ny mellemrubrik:

- Forstør billedet til tre spalter og placer det under overskriften (se ill.)
- Tilpas billedteksten
- Tilpas brødteksten
- Indsæt evt. en ny mellemrubrik mod slutningen: "Regn og hagl" (se ill.)
- Fjern raster i boksen og indsæt billedet Torden-sky.tif i faktaboksen.

Husk, at TIF-filer – i modsætning til JPG-filer – ikke altid kan åbnes ved klik fra websiden, men ofte skal gemmes på computerens harddisk.

Du kan eventuelt tilføje en dekorativ ramme til faktaboksen:

- Vælg Formater tekstboks
- Vælg Fanebladet Farver og streger
- Klik på knappen Kantgrafik:

- Find en passende kantgrafik, fx Opslagsnål 1
- Godkend dine valg – OK.

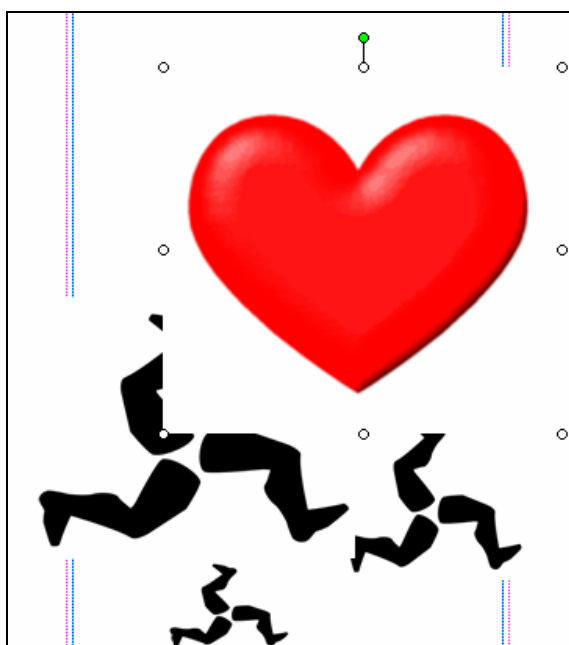
8. Opslag om Motionsdag.

Datafiler: Ben1.tif, Ben2.tif, Ben3.tif, Hjerte.tif. Husk, at TIF-filer – i modsætning til JPG-filer – ikke kan åbnes ved klik fra websiden, men skal gemmes på computers harddisk.

Du skal slå på tromme for Motionsdagen. Alle klasser skal have et opslag om dagen. Opslaget skal laves i A4-størrelse og kan evt. senere kopieres op i en A3.

- Opret en ny tom publikation
- Indsæt en tekstrude med teksten "Motionsdag 2008" og placer den fx øverst på siden
- Indsæt en tekstrude med teksten "Hjerteforeningen og Dansk skoleidræt" og placer den fx nederst på siden
- Giv begge tekster en passende formatering. Vær opmærksom på valg af skrifttype og overvej bl.a. målgruppe, blikfang, kontrast
- Indsæt billede: Hjerte.tif på siden
- Indsæt de øvrige billeder: Ben1.tif, Ben2.tif, Ben3.tif – hvis du da vil bruge dem.

Hvis du markerer Hjerte.tif, så vil du se, at dets ramme let kommer til at dække over de andre billeder. Dette kan løses ved at redigere rammen, så den følger hjertets kontur, og derved "skygger" billedet så lidt som muligt.

Vi kan på den måde give et billede og dets ramme en

særlig form og tilpasse teksten til denne form.

Teknikken kan også bruges til at give fotos en anderledes form:

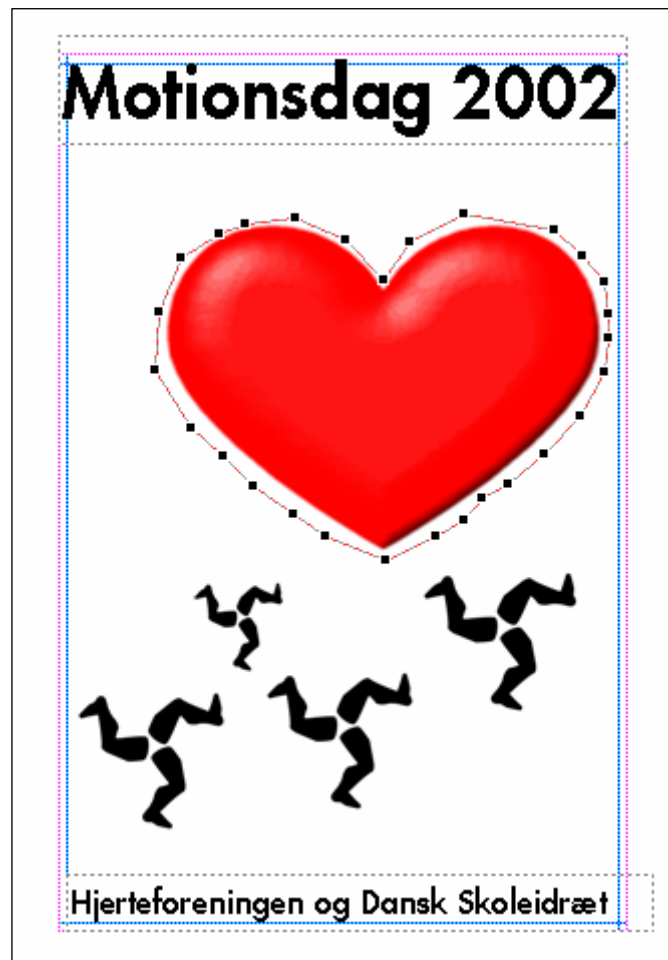
- Markér billedet
- Gå i menuen Arrangér|Tekstombrydning|Redigér ombrydningspunkter
- Træk i punkterne

Hvis du vil tilføje eller fjerne redigeringspunkter for at tilpasse teksten fuldstændigt til hjerteformen, gør du således:

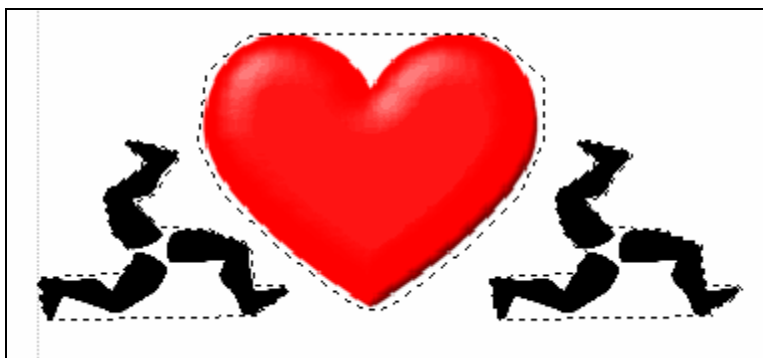
- Hold Ctrl-tasten nede og før musen hen over en af sidelinjerne og klik der hvor det nye punkt skal være
- Hold Ctrl-tasten nede og klik på et eksisterende punkt for at fjerne det

På plakaten fra før ser det således ud:

Når du placerer eller flytter rundt på de mange ben, skal du være opmærksom på, at de gerne må ligge ind over hinanden. Du kan bestemme, hvad der ligger øverst - eller nederst – i menuen Arranger|Rækkefølge.

Og endelig kan du vælge Rediger uregelmæssig ombrydning, så disse billeders ombrydningspunkter opdannes på samme måde som hjertet.

Til sidst kan du tilføje nedenstående tekster til plakaten i nye tekstruder – måske placeret på hjertet:

- "Dagens program:
Kl. 10.15 Fælles opvarmning
Kl. 10.30 Startskud for samtlige aktiviteter
Kl. 12.30 Afslutning
Kl. 12.40 Efterårsferie
- I tilfælde af regnvejr bliver der almindelig undervisning fra 8.00 til 12.40
- Husk madpakken og fornuftig beklædning."

Lad dig i øvrigt inspirere af det medfølgende billedmateriale eller find dine egne illustrationer.